

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitae, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

Sectio j. Dubitationis Resolutio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

non ordinis, & sic in absolvente, & dispensante non indigent consecratione, possunt exerceri etiam per Episcopum electum, & tantum confirmatum.

- 1 **E**X dictis sequitur, quod cognoscere locum, an sit sacer, vel religiosus, ad gaudendum immunitate, necne, spectet etiam ad iudicem Ecclesiasticum tantum, seu priuatiue. Atque ita docent Martha de iurisdic. part. 2. cap. 50. numero 4. Raudensis vol. 2. consil. 17. num. 12. Marius Giurba consil. 10. numero 7. Peregrinus de immunit. cap. 13. numero 18. Bonac. disp. 3. quest. 7. punct. 3. numero 16. & Diana part. 4. tractat. 1. resol. 49. contra Pereiram in loco supra citato. Et patet ex rationibus, & iuribus supra adductis; item etiam patet ex cap. ex parte, de verbor. signific. ubi cum agatur, an territorium Ecclesie sit violatum, necne, dicitur, quod huius rei cognitio spectet ad iudicem Ecclesiasticum. Quinimo Comitissa, cuius interesse ibi tractabatur, appellat ad Archiepiscopum. Vide etiam quae dicuntur infra, dubit. 46.
- 2 An autem sede vacante, possit etiam Vicarius Capituli cognoscere, vtrum delicti casus sit exceptus, necne?
- 3 Negat Marius Italia de immunit. lib. 1. cap. 6. §. 1. num. 42. & mouetur ex Constitutione Gregorij XIV. in illis verbis: *Ad quos solos, & non ad alios Episcopis inferiores, &c.*
- 4 Affirmat autem probabilius Peregrinus de immunit. cap. 3. num. 34. & seqq. (si scilicet delictum commissum fuerit in sua diocesi, non autem in loco exempto, vel nullius diocesis.) Et probatur, quia facultas, de qua loquimur, competit Episcopo iure ordinario, cap. quisquis, & cap. contumax, 17. quest. 4. ergo, &c. Consequentia probatur; quia ex cap. unic. de maiorit. & obedi. in 6. Sede vacante potest Capitulum, vel is, ad quem Episcopalis iurisdic. tunc temporis pertinere consuevit, facere omnia, quae possit Episcopus, si tunc viueret.
- 5 Ceterum certum esse debet contra Marium Ital. loco supra cit. numero 88. quod id possit Episcopus electus, & confirmatus tantum, etsi nondum consecratus, sicuti ex communi Peregrinus num. 3. Et ratio est, quia talis cognitio est actus iurisdictionis, & Episcopus electus, ac confirmatus tantum, etsi nondum consecratus, potest omnia, quae sunt iurisdictionis, per textum in cap. transmissa, de elect. Quapropter recte dixit Suarez tom. 5. disp. 41. sect. 2. num. 7 quod Episcopus electus, & confirmatus tantum, quamvis nondum consecratus, possit absolueri ab omnibus censuris, & dispensare ab omnibus irregularitatibus, a quibus possunt ceteri Episcopi vigore
- 8 Concilij Trident. sess. 24. cap. 6. de reformat. quia haec omnia sunt actus iurisdictionis tantum, & non ordinis, & sic in absolvente, & dispensante non indigent consecratione.

DVBITATIO XLII.

Qualiter nam Episcopus cognoscere debeat delictum esse exceptum, vt possit reum tradere, remittere, seu consignare Curiae saeculari?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIVM.

- 1 *Ad probandum id quod in iudicio incidenter & se-*

cundario, & per modum causae deducitur, quavis probatio, etiam levis, & praesumptiua dicitur sufficiens.

- 2 *Is, cuius iudicio res committitur, non tenetur informationem iuridicam facere, sed potest prout sibi placuerit, informationem sumere & quomodocumque de veritate sibi constet, iudicium ferre.*
- 3 *Episcopus tamen in casu nostro debet cognoscere concludenti probatione delictum esse exceptum, vel non exceptum.*
- 4 *Ecclesia ius habet defendendi reum in casibus non exceptis, & reus ius habet ne in talibus casibus a loco sacro extrahatur, & ob id Prelatus non cognoscendo exacte, iniuriam Ecclesiae, & reo faceret.*
- 5 *Coniectura non sufficit vt vincant praesumptionem ortam ex possessione immunitatis, & inue fundato.*
- 6 *Ad tollendum ius ab aliquo acquisitum non sufficit coniectura, sed requiritur plena probatio.*
- 7 *Ex constitutione Gregoriana requiritur, quod Prelatus priusquam reum puniendum iudici saeculari iradat, cognoscat vere, quod is exceptum delictum commiserit.*
- 8 *Quod per coniecturas tales cognoscitur, non vere, sed probabiliter tantum cognoscitur, neque illud est proprie, & absolute verum, sed sub dubio verum.*
- 9 *Vera sunt ea, quae oculis inspicimus, & indubitanter notamus, non autem quae praesumptiue credere possumus.*
- 10 *Lex, quotiescumque probationem requirit, de probatione concludenti, & perfecta intelligi debet.*
- 11 *Probatio coniecturalis, quando sufficit, cauetur ab ipsa leg. latore.*
- 12 *Commisum delictum esse exceptum, est conditio necessaria requisita ad hoc vt delinquens immunitate priuetur.*
- 13 *Probatio conditionis, seu forma ad actum requisita, debet esse plena, & concludens.*
- 14 *Sententia contumacialis (cum hac non probet delictum) sed requiratur plenior probatio, non sufficit ad extrahendum reum a loco immuni.*

Respondetur, quod (quamvis videatur sufficere, quod cognoscat ex praesumptionibus, & coniecturis rem probabilem efficientibus, quia ad probandum id, quod in iudicio incidenter, & secundario, & per modum causae deducitur, quavis probatio, etiam levis & praesumptiua dicitur sufficiens, & quia in Constitutione Gregorij XIV. conceditur Episcopo remissio rei, qui sibi videbitur delictum exceptum commisisse; cum autem alicuius iudicio res committitur, non tenetur is informationem iuridicam facere, sed potest, prout sibi placuerit, informationem sumere, & quomodocumque de veritate sibi constet, iudicium ferre, sicuti tradidit Menochius de arbitr. quest. 13. numero 2. & quest. 19. numero 10. ergo, &c.) tamen dicendum sit, requiri quod cognoscat ex concludenti probatione, seu ita quod probationes sint certae, quamvis summarie, & quamprimum fieri potest expedienda; sicut ex declaratione sacrae Congregationis refert Naldus verb. Ecclesia, num. 32. Atque ita contra Senatum Lusitanum apud Gammam decis. 171. & 182. Gratianum tom. 3. cap. 596. num. 23. Peregrinum de immunit. cap. 3. num. 3. & seqq. & Giurbam consil. 50. num. 10. & consil. 100. docent praeter Naldum supra, Farinacius lib. 1. consil. conf. 76. num. 3. & consil. 168. num. 8. & in append. de immunit. cap. vlt. num. 8. & seqq. Ambrosin. de immunit. cap. 11. num. 4. Mar. Ital. de immunit. Eccles. cap. 6. §. 1. num. 80. & seqq. Bonac. disp. 3. q. 7. de immunit.

munit. punct. 6. circa fin. Riccius collect. 1792. Gambacurta lib. 6. cap. 14. & 15. Castillus decis. 256. num. 5. Gutierrez pract. 99. lib. 3. quest. 1. num. 36. Barbosa de iure Eccles. lib. 2. cap. 13. num. 168. Auendañus de excoquend. mand. part. 1. cap. 12. num. 9. & seqq. Sanchez in opus. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 11. num. 2. Lezana verb. immunitas Eccles. num. 28. & Diana part. 3. tract. 1. res. sol. 38. & part. 4. tract. 1. res. sol. 112.

Prima Probatio.

4 Probatur primò; quia Ecclesia ius habet defendendi reum in casibus non exceptis, & reus etiam ius habet, ne in talibus casibus à loco sacro extrahatur, cap. inter alia, cap. fin. de immunit. Eccles. & cap. sicut antiquitus 17. quest. 4. Ergo Prælatus, dum concludenter non cognoscit quod reus crimen exceptum commiserit, iniuriam Ecclesiae, & reo facit (Ecclesiam scilicet, & reum suo iure priuando) si reum iudici seculari puniendum traderet.

Dices: Episcopus per præsumptiones, & coniecturas probabiles sufficienter cognoscit: ergo (ne Ecclesiae, & reo iniuriam faciat, tradendo reum puniendum iudici seculari) non requiritur cognitio maior, seu certior, & euidentior.

5 Respondetur, nego antecedens, quia dictae coniecturae non sufficiunt, ut vincant præsumptionem ortam ex possessione immunitatis, & iure fundato, l. fin. ff. quod mens causa, & docent ibi communiter Iuristae, & Abb. in cap. quia verisimile, in 2. not. b. de praesumpt. iur. b. tum quia ad tollendum (praesertim irreparabiliter) ius ab aliquo acquisitum, non sufficit coniectura, sed requiritur plena probatio. Bald. in l. indicis, num. 2. Cod. de iudiciis, & Speculator tit. de offic. omnium Iud. §. fin. num. 18.

Secunda Probatio.

7 Secundò probatur; quia in Constitutione Gregorij XI V. exigitur, quod Prælatus, priusquam reum puniendum iudici seculari tradat, cognoscat verè, quod is exceptum delictum commiserit: ergo non sufficit, quod cognoscat per præsumptiones, & coniecturas probabiles. Consequentia probatur; quia quod per coniecturas tales cognoscitur, non verè, sed probabiliter tantum cognoscitur, seu praesumitur, & putatur; neque illud est proptiè, & absolute verum, sed sub dubio verum; sicuti recte docent Doctores, quos citat, & sequitur Farinacius conf. 168. num. 10. & conf. 76. num. 6. Et confirmatur ex doctrina Innocentij in cap. cum causam, col. 2. vers. illud autem, de iuramento calumniae, ubi ait, quod vera sint ea, quae oculis inspicimus, & indubitanter notimus, non autem quae præsumptiue credere possumus. 10 Quapropter quotiescumque lex probationem requirit, de probatione concludenti, & perfecta intelligi debet, l. Iudicis, Cod. de iudiciis, & docent Decius in rubr. 10. de probationibus, num. 133. & Mascard. 11 de probat. §. 4. num. 12. Praesertim quia quando sufficit probatio coniecturalis, id à legislatore ipso cauetur, ut in l. non omnes, §. à barbaris, ff. de re militari, ibi: Argumentis tantum cognoscendum est, & in cap. pro humani, de homicidio in 6. ibi: Et postquam probabilius constiterit argumentis.

Tertia Probatio.

Tertiò probatur; quia commissum delictum esse exceptum, est conditio necessariò requisita ad hoc, ut delinquens immunitate priuetur: ut ex se patet. & iubet Gregorius XI V. in cit. sua Constitutione, ibi: Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars 11,

Nisi cognito prius per Episcopum, aut eius deputatum, ut ipsi vera crimina superius expresse commiserint: ergo debet constare. Consequentia probatur, quia probatio conditionis, seu formae ad actum requisitae debet esse plena, & concludens, l. ius alimentorum, ff. ubi pupillus educari debeat, & l. Lucius, ff. de conait. & demonstr. & docet ibi Bartol. & Farinac. in cit. conf. 76. & 168. Vide Congregationem Episcoporum, quae in vna Cremonensi die 27. Iulij 1618. decreuit, quod ad delinquentem extrahendum à loco immuni, & consignandum Curiae seculari, non sufficiat sententia contumacialis (cum hac non probet delictum) sed requiratur pl. nior probatio. Vide etiam Guazinum in defens. reorum, tom. 1. defens. 1. cap. 31. num. 9. Castillum decis. 156. num. 9. Riccium in prax. tom. 2. res. sol. 450. num. 3. Regentem Constantium in supplic. ad Paul. V. num. 69. Cutellium in Notis politicis ad Leges Siculis Marini Regi, controuers. 5. & 7. fol. 432. & de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 38. & lib. 2. §. 24. & Gamb. decis. 179. qui tamen tenere videntur, quod probatio illa, quae sufficit ad torturam super delicto, sufficiat etiam, ut quis delectetur non gaudere immunitate fori, & Ecclesiae.

SECTIO II.

Responsum ad fundamentum oppositum.

SUMMARIUM.

- 1 Iudicio Episcopi remittitur quænam delicti probatio sufficiens sit, non tamen remittitur iudicio eiusdem derogare iuri, & perfecta probationi delicti.
- 2 Episcopus in tali cognitione tenetur seruare ordinem iudicium, & omnes regulas iuris.
- 3 Soluuntur opposita.
- 4 Episcopus si errauerit in iudicando delictum esse exceptum, cum reuera non sit, tenetur repetere reum, & index secularis restituere.
- 5 Error vnus non debet alteri præiudicare, praesertim reo, & Ecclesiae, pro quorum favore clamant omnia iura.
- 6 Idem dicitur si Episcopus indicauerit contra Curiam sacularem, sed per errorem, quia tunc etiam tenetur tradere reum.
- 7 Index secularis, vel reus lata sententia per Episcopum an gaudere debeat, necne, potest appellare, si habeat sufficiens, & rationale fundamentum, contra Peregrinum, & alios.

Respondetur ex dictis, quod licet in dicta Constitutione Gregorij XI V. remittatur iudicio Episcopi, quænam delicti probatio sufficiens sit, non tamen remittitur iudicio eiusdem, derogare verè, & perfectæ probationi delicti. Quinimò Menoch. quest. 8. de arbitr. iudic. lib. 1. ait, quod cum remittatur iudicio Episcopi, verba hæc denotent arbitrium boni viri, l. fideicommissaria, §. ceterum, ff. de fideicommiss. & l. fideicommissa, §. si fideicommissum, ff. de legat. 3. quod & docet etiam Barr. in extrag. ad reprimendum, verb. videtur, in princip. & num. 4. & sic quod teneatur Episcopus seruare ordinem iudicium, & omnes regulas iuris: idem Bartol. in d. ff. verb. Videtur, num. 8. Alexand. conf. 33. lib. 1. num. 3. Ias. in l. si sic legatum, ff. de legat. 1. num. 26. Idque etiam in criminalibus, ubi quoque liberum arbitrium est legibus subiectum. Ias. ibid. num. 24. Farinacius in fragment. part. 1. litera A, num. 244. & idem Menoch. de arbitr. iudic. lib. 1. quest. 9. num. 3.